

OBSAH

Vraví sa, že	1
Želanie z OcÚ	1
Slovník pre nešľanov	2
Zabíjačka na Ranči	2
Z múdrosti	2
Vianočné trhy	3
Udalosti	3
Tvorba z rebra	3
Jeseň v škole	3
Tangramiáda 2015	3
Deň materských škôl	3
Zoznámte sa	4
Smutné výročie	5
Chránia nás pred ohňom	5
Naše kroky v roku 2015 ...	6
História ZO SZZP	7
Nová učebňa	7
Čo prezradili	8

POZVÁNKA

Pozývame Vás na oslavy Vzniku SR, ani v nasledujúcom roku tam nebude po príhovore chýbať školský zábavno – súťažný program „Mini plejbek šou“.

Podrobnosti na strane 4

Hrozná tragédia zmenila životné osudy mnohých obyvateľov obce, dokonca ovplyvnila aj celkové smerovanie nášho historického vývinu. Podrobnosti sa dozviete na

strane 5

Napište nám:
helcmanoviny@gmail.com

Vraví sa že ...

Až vianočné zvony zazvonia, ihliče Vám doma zavonia, zahod'te všetky trápenia a starosti, užite si sviatky v šťastí a radosti.

Krásne sviatky vianočné, veselé cesty polnočné.

Pod stromčekom veľký dar, na Silvestra pekný bál. Po tom bále ľahký krok a šťastný celý nový rok... Želajme si v novom roku, dobrých ľudí vždy po boku. Zdravia, lásky plný dom a spokojný život v ňom.

Zelené Vianoce - biela Veľká noc.

Keď v decembri mrzne a sneží, úrodný rok nato beží.

Aká zima v decembri, také teplo v júni.

Na suchý december nasleduje suchá jar.

Aké veľké sú cencúle v decembri, také dlhé budú rúrky z kukurice.

Keď je na Štedrý deň večer mnoho hviezd, je mnoho zemiakov.

Keď je december studený, je vždy s úrodným rokom spojený.

Ak je v januári jasno, bude veľa ovocia.

Ak sa na Vincenta vtáča z koláže napije, ten rok mnoho vína slubuje.

Keď sú na Hromnice snežné povetrice, objaví jar skoro usmievané líce.

<http://vianoce.sk/18231-sk/pranostiky-na-mesiac-december.php>

Zaželajme si do nastávajúcich krásnych dní, aby boli plné pohody, porozumenia, naplnenia najtajnejších snov a plánov, nech sa nám v srdci rozozvučia tóny, ktoré nám dušu zaplnia nehou a šťastím, láskou k najbližším, milosťou ku všetkým ľuďom dobrej vôle.

Šťastné a veselé Vianoce a úspešné vykročenie do nového roku 2016.

Mgr. Blanka Vargová

MOŽNO VÁS ZAUJME

Kedy je Deň materských škôl a čo je Tangramiáda 2015? Kto sa narodil a kto si povedal „áno? Nielen na tieto otázky nájdete odpoveď

na str. 3

Rimbal, porpli, krochmal... Nie všetci ovládajú „seľančinu“. Pobaviť sa môže pri slovníku výrazov, na ktoré sa už možno zabudlo. Preklad niektorých slov nájdete

na str. 2

Predstavíme vám našu talenťovanú hviezdu na dvoch kolesách-Lauru Smoľarovú. O jej ceste k motorkám sa dozviete

na str. 4

Čo všetko sa udialo v obci počas roku pod taktovkou starostky Mgr. Blanky Vargovej, o úspechoch a starostiach, o plánoch i uskutočnených cieľoch

na str. 6-7

SELANSKO-SLOVENSKÝ SLOVNÍK PRE NESELANOV

Antalok - súdok
 Balogar' - ľavák
 Brutvanka - pekáč na mäso
 Daskela - niekoľko
 Dzvinity - zvonit' v ušiach
 Fertal' - štvrt'
 Forša - záloha na mzdu
 Gangrotaty - nezrozumiteľne rozprávať
 Griska - hrubá múka
 Heknadľa - háčkovka
 Horňa - hlinený džbán
 Chvalač - špendlík
 Chybalže - ibaže
 Jaječnyca - praženica
 Klapačka - sánka
 Kosy - vrkoče
 Krochmal' - škrob
 Lancuch - reťaz
 Lun - výplata
 Mlatok - kladivo
 Nadžabaty - pristihnúť niekoho
 Nezgradný - nešikovný
 Obryzgaty - zašpiniť
 Oringli - náušnice
 Papundekel' - kartón
 Parpli - lupiny
 Rimbal - veľký zvonec
 Skurni - čižmi
 Stelaž - regál
 Šajn - poňatie
 Šregom - šikmo
 Štrapa - ťažkosť, problém
 Tepša - plech na pečenie zákuskov
 Tr'isnuty - ovalit'
 Tunka - omáčka
 Ujidaty - hnevať
 Veker - budík
 Viskyliga - večne vyškerená žena
 Vodžuch - nezbedník
 Vuľcha - jelša
 Zbuška - nádoba na mútenie mlieka
 Za originalitu vďačime
 p. Ing. Marianovi Hujdušovi

ZABÍJAČKA NA RANČI U POĽOVNÍKOV

Zakáľačka bola odjakživa v každej domácnosti na dedine vždy dôležitou udalosťou. Nielen pre spoločenské kontakty, pretože pri nej pomáhali aj ďalší členovia rodiny a počas dňa sa hodovalo i popíjalo, ale najmä pre zabezpečenie zásob.

Predstavovala základ pre zimnú zásobu mäsa a mäsových výrobkov a naplnila komoru k spokojnosti celej rodiny.

Pôvodne sa zvyklo po ukončení pasenia oviec - na Mitra /**Demeter 26. 10.**/ spracovať na mäso ovce, ktoré sa v minulosti, ale aj teraz chovali v horských oblastiach, no začiatkom 20. storočia sa gazdovia preorientovali už aj na zabíjačku ošípaných.

Šikuvnosť každého mesača bula istotom, že každý falatok z veprika /**ošípanej**/ bul podľa sedľackého rozumu do kročty schasnovaný /**na 100 % využitý**/.

- Salo z otočkami /**sadlo s lojom**

z čriev/ na šmalec a škvarky.

- Bočik na pečiča, či na moloňa.

- Zajaca /**paneská sviečkovica**/ soby napovnyli molonym mesom a upekli u pekarnyku abo na šporheti /**na peci**/ u brutvanky /**v pekáči**/.

- Nožky s chvostykom a skurkami /kožou/ skončili u studenyňi.

- Kolinka a zadňi šovdry /**šunky**/ sa vychudyli, žeby mali na Veligdeň /**Veľkú noc**/ čo do košika na posjačiča položity.

- Holovu vyvarili u kotli a bula zakla-

dom pro grajzupu /**obarovú polievku**/ a pudhorlinu /**lalok**/ potom osolili, opaprikovali a poterli česnykom - júj, paradna lakota /**dobrota**/ to bula. - Jazyk a serce pokrajali do prezmana /**tlačenky**/.

- Pluca zo slezinom a skurkami pomolili do hurkoch /**jaterníc**/. - Krov, kotru nalapali, keď veprika zakololi /**zapichli**/ uvarili a na cebulky zaprojili /**orestovali**/ a tak vam povim, že človek soby myslil, že to pečinka.

O šitkym, čo sa kolo zabíjačky robilo, rozhodoval gazda. Čo vun povil, to mesať spravil. Tak sa vera ľude robilo a nič nevišlo navnyvoč /**nazmar**/.

Takúto zabíjačku pripravili pre Vás dňa 28. novembra 2015 na Ranči u poľovníka členovia PZ Helcmanovce v spolupráci s Komisiou pre školstvo, kultúru a šport pri OZ Helcmanovce pod záštitou starostky obce. Členovia PZ sa postarali o spracovanie ošípanej a členovia detskej folklórnej skupiny Selančik spolu s heligonkárom Jankom Thúrom a hudobníkmi Mariánom Burkušom a Antonom Papcunom o spestrenie dnešného dňa kultúrnym programom.

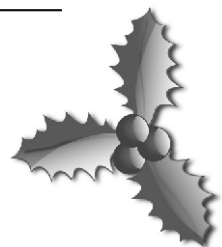
Veríme, že hoci počasie akcii neprialo, všetci, ktorí strávili sobotu v našej spoločnosti ulahodili pri ochutnávaní zabíjačkových špecialít svojim chuťovým receptorom a náš humorne ladený program v nich zanechal príjemné zážitky.

Mária Kuchárová, foto: p.A.Golitko

„ČO-TO Z MÚDROSTI NAŠICH PREDKOCH“

Najveksa kľatba gazdoch: „Žeby ty dvur s trovom zarosnul!“ - aby bol na tvoj majetok uvalený konkurz!
 Ta ja z tá het, any ňa nit! - Som síce tu, ale celý bez seba.
 Iši tá nychto nepuslal? - chceš ísť doporučene, alebo UPS?

POZVÁNKA NA OSLAVY

Aj v novom roku nezabúdame na tradičné akcie. Medzi prvé patria oslavy Vzniku Slovenskej republiky. V našej obci sa budú konať v nedeľu – 3.1.2016 – o 14:00 hod. Pri tejto príležitosti si budete môcť pozrieť reprízu zábavnosúťažného programu „Mini plejbeč šou“ s množstvom pesničiek a výbornej atmosféry. Vstup voľný, len s príjemnou náladou.

Red.r.

UDALOSTI

Blahoželáme jubilantom,
ktorí nedávno oslávili
a v tomto roku ešte oslavia

70 rokov

Jolana Gáborová,
Milan Pisko
Ladislav Enekes

75 rokov

Eva Šuštríková
Juraj Pinčák
František Dorčák
Eduard Pacholský
Ondrej Pisko

80 rokov

Mária Danielová

90 rokov

Ján Pacholský**Zavítali na svet****Timotej Plachetka**

16. 8. 2015

Jakub Kuchár

10.11.2015

Spojili svoje peňaženky**Júlia Pisková a Radovan Varga**

3.12.2015

Opustili nás

Margita Slovinská † 3. 9. 2015

Mária Huličová † 22. 9. 2015

Mária Kuchtová † 2.11. 2015

Alžbeta Plachetková † 6.11. 2015

Jozef Dorčák † 11. 11. 2015

JESEŇ V ŠKOLE PRINIESLA PLODY

Po niekoľkých rokoch sa k nám do školy vrátila výtvarná súťaž. Zanietení žiaci tvorili a umelecky zaznamenávali svoje predstavy spojené s jeseňou. Našťastie počasie v dobe súťaže bolo príjemné, tak aj práce boli rovnako pekné a vydažené. Hlasovaním žiakov celej školy sa zistilo, kto svojou prácou upútal najväčšiu pozornosť. Boli to: D. Špitzová., A. Plachetka, Z.Tóthová, N. Bačová, T. Kysel' a T. Bača.

Foto: HPison.

TVORBA Z REBRA LITERÁRNEHO**Jeseň***Keď sa blíži jeseň*

*spievame si o nej pieseň.
Každý mačko, každá myška
skrývajú sa do kožúška.*

*Vetrík fúka ju - chu - chú,
skryjeme sa pod strechu.*

*Spievame si o jeseni,
kameň leží na kameni.*

Viki Mikulecová, 6. A tr.

Foto: HPison. Tomáš Kysel', 6.A tr.

Čarovné Vianoce

*Keď prídu anjeli Vianoc
každá hviezda má svoju moc.
Darčeky na všetkých čakajú,
Vždy niečo vo vnútri skrývajú.*

*Na stromčeku hviezda svieti,
veselé sú všetky deti.*

*Každý má rád Vianoce,
stromček sa nám ligoce.*

TANGRAMIÁDA V MŠ

12. novembra 2015 Materská škola v Helcmanovciach privítala vo svojich priestoroch účastníkov Okresnej TANGRAMIÁDY 2015. Druhý ročník tejto milej súťaže sme zorganizovali v spolupráci so školským úradom v Margecanoch. Zúčastnilo sa jej 15 detí z 10 materských škôl okresu Gelnica. Súťažiaci si zmerali sily v skladaní obrázkov z Tangramu - didaktickej pomôcky, ktorá rozvíja priestorovú predstavivosť i znalosť geometrických tvarov. Súťažilo sa v dvoch kategóriách: 4-5 ročné deti a deti 5-6 ročné. Prítomní pedagógovia boli milo prekvapení

s akou ľahkosťou a prehľadom sa deti popasovali s rôznymi úlohami. Po výdatnom občerstvení si deti z rúk Mgr. Ľudmily Mikolajovej, zástupkyne školského úradu v Margecanoch, prevzali diplomy za účasť i drobné odmeny.

Všetci sa už teraz tešíme na nasledujúci ročník a veríme, že účasť bude ešte hojnejšia a deti neostanú nič dlžné výborným výkonom tohtoročných účastníkov.

<https://skolahelcmanovce.edupage.org>

DEŇ MATERSKÝCH ŠKÔL

Z iniciatívy Slovenského výboru Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (OMEV) vznikla myšlienka spropagovať prácu materských škôl a usporiadať Deň materských škôl.

Túto aktivitu podporila aj naša materská škola a 4.novembra zorganizovala milé popoludnie s názvom: "Do škôlky chodila babka, mamka a chodím aj ja".

Ukážky práce s deťmi vystriedal program, venovaný starým rodičom detí a zakončením bolo posedenie pri čaji a sladkom koláčiku.

<https://skolahelcmanovce.edupage.org>

ZOZNÁMTE SA PROSÍM ... Laura Smolárová

Kto pravidelne chodí na podujatia Cassovia Cup, už sa s Laurou stretol. Mladá jazdkyňa s číslom 37 na zelenučkej Kawasaki KX 85 je ďalšou zo sponzorovaných jazdcov **Motomixu**. A nakoľko pravidelne podáva dobré výsledky, nemôže chýbať rozhovor s ňou.

Motomix: Odkiaľ pochádzaš a kde žiješ?

Laura: Pochádzam aj žijem v Helcmanovciach.

Motomix: Kedy si začala s motorkami?

Laura: Celkovo s motorkami som začala vo svojich 8 rokoch, ale vtedy som mala iba spoločný Pitbike s bratom. Normálnu cross motorku som dostala až v auguste 2012 a bola to Kawasaki KX 85, na ktorej jazdím dodnes. Na začiatku som si skúšala jazdu na lúkach a neskôr prišli trate ako Kojšov a Spišské Vlaky.

Motomix: Aké motorky si vystriedala?

Laura: Motorku mám od začiatku stále rovnakú, Kawasaki KX 85. A prečo? Tak to je ťažká otázka :D. Asi preto, že aj bratova prvá motorka bola Kawasaki KX 85 a boli sme s ňou veľmi spokojní, tak preto sme sa rozhodli opäť pre Kawasaki.

Motomix: Aké sú tvoje najväčšie úspechy?

Laura: Najväčšie úspechy, no to neviem. Asi 7. miesto v kategórii MX 85 na Východoslovenskom pohári V+S Welding Cup, momentálne a konečné 1. miesto v kategórii Lady na Cassovia Cupe a možnosť jazdiť na Ukrajine, kde som absolvovala dvoje preteky.

Motomix: Ako hodnotíš tohtoročnú sezónu?

Laura: Tohtoročná sezóna dopadla, dá sa povedať, celkom dobre. Obsadila som 1. miesto zo 6. dievčat v kategórii Lady na Cassovia Cupe. 7. miesto z 29. v kategórii MX 85 medzi chlapcami na Východoslovenskom pohári V+S Welding Cup, 13. miesto z 30. chlapcov v kategórii MX 85 na Slovenskom pohári a umiestnená som bola aj na Šampionáte Ukrajiny Zakarpatskej oblasti, odtiaľ však presné výsledky nevieme.

Motomix: Ako vyzerá tvoj týždeň?

Laura: Kedže som si vybrala športovú strednú školu, dá sa povedať že tréningy mám aj tam. Okrem toho však po škole striedam posilňovňu a nejaké kardio cvičenia, vrátane behu. Niekedy sa však podarí ísť aj na plaváreň. Na motorke sa snažím sedieť okrem pretekov aspoň raz za týždeň, no nie vždy sa to podarí.

Motomix: Kde tá ľudia môžu vidieť jazdiť mimo pretekov?

Laura: Mimo pretekov som najviac na trati v Spišských Vlachoch, Kojšove a Širokom.

Motomix: Kto stál pri tebe v začiatkoch jazdenia? Učila si sa z videí, od známych, ... ?

Laura: Úplne od začiatku pri mne nestál nik iný ako môj otec a brat, ktorým som za to veľmi vďačná. Najviac ma toho naučil môj brat, ktorý bol a je skúsenejší. Občas mi dali rady aj starší kamaráti, ktorí toho mali odjazdené oveľa viac.

Motomix: Ako sa cítiš ako sponzorovaná jazdkyňa?

Laura: No, toto je veľmi zaujímavý a zároveň dobrý pocit. Pre mňa je to aj istá motivácia, aby som robila dobré meno ľuďom, ktorí mi pomáhajú.

Motomix: Máš na motorke nejakú prezývku?

Laura: Nie, prezývku ani nič podobné som za tie 3 roky nedostala.:)

Motomix: Učíš sa aj mimo motorky? Pozeráš videá, čítaš články a podobne?

Laura: Áno, pretože aj toto je dôležité. Najčastejšie pozerám na Brabec MX school, pri ktorom som sa ako-tak naučila techniku zákrut.

Motomix: Komu zveruješ údržbu a opravy motorky?

Laura: Motorku a jej opravy nechávame radšej na profesionálov, preto ju nosíme do servisu.

Motomix: Mala si niekedy problémy na motorke?

Laura: Najväčšie problémy mám s kolenami a nohami, kvôli ktorým niekedy musím obmedziť svoj výkon na motorke. Väčšinou do nôh dostávam neznesiteľné krče. Niekedy mám aj problém stáť v stupačkách.

Motomix: Čo by si poradila začínajúcim jazdcom na zimu, čo by mali robiť, aby sa zlepšili na motorke?

Laura: Určite treba čo najviac sedieť na motorke a snažiť sa jazdiť každý deň, pretože bez tréningu sa nikam nedostanú. Taktiež je dôležitá kondička, ktorá je nutná pre tento šport. Laure ďakujeme za rozhovor a tešíme sa na ďalšie reprezentovanie :)

<http://www.motomix.sk/clanky-a-oznamy/rozhovory/rozhovor-laura-smolarova/>

SMUTNÉ 130. VÝROČIE

V tomto roku sme v našej obci oslávili niektoré dejinné udalosti, spomenuli na významné výročia, ale len málo bolo tých, čo si spomenuli na smutné výročia, ktoré v toku času a uponáhľanej doby prešlo kdesi mimo nás.

V mesiaci august uplynulo stotridsať rokov od jednej z najväčších tragédií života Helcmanovci. Osudného dňa - 12. augusta 1885- zachvátil celú obec obrovský ničivý požiar.

Hneď úvodom je potrebné zdôrazniť že v tom čase obec patrila k najväčším na dolnom Spiši. Podľa súpisu z tohto roku, pred požiarom mala vyše 2000 duší / dobové pomenovanie - pozn. aut./, ktoré bývali v 250 jednoizbových drevených domoch / v každom príbytku 2-3 rodiny/.

Pamätníci tejto hroznej tragédie vymreli, zostali však spomienky, ktoré sa prenášali z generácie na generáciu. O tejto udalosti nám v rodine často rozprával náš starý otec Ján Kuchta /1885 - 1974/, ktorý sa narodil dva týždne po požiaru, „ket vyhorilo cilo Selo“. A začal tým, že aj on pomáhal „hasity oheň aj so svojom matiom“, čo

sme my, malé deti, spočiatku nevedeli pochopiť. Ako to bolo?

Tento deň od skorého rána bolo veľmi teplo a prudký vietor ešte viac vysušoval zem. „Na pláci „ /vtedajšia časť obce pri hradskej ceste/, gazdina založila oheň v pekarniku aby napiekla chleby, ako bolo vo zvyku na 1-2 týždne. Pekarnik sa nachádzal v „si-ňoch“, čo bola kuchyňa s otvoreným ohniskom. Pomelom /čerstvá ččina uviazaná na dlhšej palici/ vymietla žeravé uhlie k dvierkam a začala sádzať chleby. Pomelo, v ktorom pravdepodobne zostal žeravý uhlík, oprela o drevenú stenu. Nad ňou bola strecha zo slamy. Tá sa chytila okamžite a vzbĺkol požiar. Prudký vietor roznášal otepi horiacej slamy z domu na dom. Najprv začali horieť „chyže“ okolo „ hradskej „, postupne prešiel na Nižný a Vyšný koniec, aby nakoniec pohltil celú dedinu. Zhorla aj fara a strecha na kostole.

Podľa rozprávania pamätníkov nezhorli len 3 -4 domčeky na konci časti „Za hulicou“ a pár chyžík na „Horbkoch“. Do večera sa zmenila naša dedina na jedno veľké pohorenisko. Ľuďom zos-

tali len holé životy a oči pre plač. Pri tom všetkom bolo šťastím, že sa to stalo v lete. V tých pár domoch čo zostali, sa tlačilo množstvo rodín. Ostatní si postavili provizórne prístrešky - kolibky z konárov a čečiny na okraji lesa a tak prežili prvé dni po nešťastí. V takomto „prepychovom príbytku“ sa o niekoľko dní narodil aj môj starý otec.

Je potrebné uviesť, že to nebol prvý požiar v dejinách obce. V historických dokumentoch sa uvádza možno ešte hroznejší požiar v roku 1605. Ak k tomu pripočítame epidémiu cholery z pol. 19. storočia, nečudo, že mnohí obyvatelia už nechceli zostať na starom mieste. Niektoré rodiny z Nižného konca /Petričkovci, Manirnovci a i./ si postavili domy v Silskom a vytvorili novú ulicu. Mnohé, najmä nemecké rodiny, sa natrvalo vysťahovali do iných obcí - Smolníka, Medzeva, Grenzefa /Perlovej doliny/ a inde. Niektoré aj do cudziny.

... A Helcmanovce vtedy definitívne nadobudli rusínsky charakter a zmenili sa na „Selo“.

Mgr. Juraj Manirný

CHRÁNIA NÁS PRED OHŇOM I VODOU

Dobrovoľný hasičský zbor je najstaršou záujmovou a humánnou organizáciou v obci. Vznik nášho spolku pramení z lásky k obci a úcty k našim predchodcom, ktorí za ťažkých podmienok zakladali túto dobrovoľnú organizáciu na zásadách lásky a úcty človeka k človeku, k jeho práci, životu, zdraviu a majetku.

Vznikol v júni 1924 a odvtedy neustále vyvíja svoju činnosť, ktorá našej obci prináša úžitok.

Zásahu na založení hasičského zboru mali Juraj Mamrák a Abrahám Pasternák, obvodný notár v Gelnici a Ján Pacholský.

Hasičom v minulosti, ale i v dnešnej dobe pripadá neľahká úloha - chrániť životy a majetok našich spoluobčanov. Poznáme z histórie, nakoniec i každý z nás zo svojich skúseností, že často veľké hodnoty vytvorené ľudskou prácou boli požiarom, či inými prírodnými živlami zničené. Bolo treba hľadať prostriedky a spôsoby, ako tieto hodnoty uchrániť. Preto sa už v minulosti ľudia organizovali do dobrovoľných hasičských zborov, lebo si boli vedomí, že čeliť týmto živlom je možné iba kolektívnou ochranou.

Činnosť dobrovoľného hasičského zboru je aj odrazom priateľstva, zodpovednosti, povinnosti pomôcť človeku. Hasiči na základe dobrovoľnosti a vytrvalosti mali a majú ten najhumánnejší cieľ a to chrániť životy a majetok ľudí pred ohňom a živelnými pohromami.

Tohto roku sa po krupobití rekonštruovala strecha a začala sa oprava fasády budovy DHZ. Veríme, že v rekonštrukčných prácach sa bude pokračovať v budúcom roku. Chceme vyzdvihnúť pomoc členov DHZ p. P. Burčáka, J. Burčáka, P. Dorčáka, M. Golitka a M. Klinčáka, P. Dorčáka, ktorí bez-

prostredne po krupobití pomáhali pri záchranných prácach - zakrývaní poškodených striech.

V novembri sme vďaka projektu „Aktívne protipovodňové opatrenia“ získali od ministerstva vnútra protipovodňový vozík. Projekt je financovaný z Kohézneho fondu prostredníctvom operačného programu Životné prostredie.

Za 91 rokov trvania hasičského zboru sa v ňom vystriedali viaceré generácie. Od jeho založenia v ňom pracujú obetaví ľudia vo svojom voľnom čase, ktorým patrí poďakovanie. Je čas odovzdať štafetu mladším. Verím, že činnosť DHZ sa bude len vylepšovať, i keď v dnešnej uponáhľanej dobe je to náročné na čas.

František Varga, predseda DHZ Helcmanovce

NAŠE KROKY V ROKU 2015

Vážení spoluobčania a čitatelia našich novín, blíži sa čarovný čas Vianoc, čas keď si ľudia sadajú k spoločnému stolu, aby si prejavili vzájomnú úctu a lásku.

Pozastavme sa a v duchu poďakujeme za lásku, porozumenie, pomoc a prácu, ktorá bola vykonaná pre nás všetkých. Tešme sa z maličkostí a z každého úprimného úsmevu.

Zároveň je to čas obzrieť sa späť a zhodnotiť čo sme v roku zažili, vykonali, ale aj nestihli urobiť. V živote človeka sa udejú rôzne veci. Každého z nás postretli dni naplnené trápením, smútkom a nezdarom, ako aj dni dobré, veselé, radostné a šťastné. A na tom dobrom je potrebné ďalej stavať, rozvíjať veci začaté a nebať sa prekážok, ktoré určite počas nastúpenej cesty prídu.

Aj samotná obec počas roka prekonávala prekážky, ale tešila sa aj z úspechov.

Január sprevádzali problémy spôsobené (ne)zodpovedným prístupom k majetku obce, čo sa odzrkadilo na tam, že motorové vozidlá OcÚ neboli schopné prevádzky. Tak bol podstatne narušený plynulý chod obce.

V prvé dni kalendárneho roku sme si pripomenuli 22. výročie vzniku samostatnej Slovenskej republiky.

7. mája 2015 sme si zas pripomenuli 70. výročie konca II. svetovej vojny kladením vencov pri Pamätníku padlých.

Druhú májovú nedeľu - 10. mája sme oslávili Deň matiek v DSaK Helcmanovce, kde vystúpili žiaci ZŠ s MŠ Helcmanovce a detský folklórny súbor Seľančik. Deti sa poďakovali za lásku, obetavosť a starostlivosť spôsobom im blízkym - pesničkami, básničkami a tancom. Pod heslom „Deti deťom“ sa konali oslavy MDD 31.5.2015. Organizátori osláv - Obecný úrad Helcmanovce a Rodičovská rada pri ZŠ s MŠ - pripravili pestrý program. Poďakovanie za vydarenú akciu patrí aj sponzorom.

Len čo to počasie dovolilo, začali sme s prácami v obci :

- oprava miestnych komunikácií, mostíkov v banskom, pri čísle domu 313, zregulovanie časti miestnych potokov na viacerých miestach obce. Svojpomocne sme odvodnili severnú stranu bytovky obecného úradu, realizovali sa výkopové, izolačné, odvetrávacie a kanalizačné práce.

V júni našu obec postihlo nečakané krupobitie, ktoré dramaticky zasiahlo do života občanov. Mimoriadna situácia spojená s odstraňovaním následkov po živelných udalostiach a nebezpečného odpadu trvala celé tri mesiace. Z dôvodu vyťaženia stavebných firiem v letných mesiacoch a aj finančného zabezpečenia občanov na rekonštrukcie poškodených striech, sme ju ukončili až v septembri. Brali sme do úvahy požiadavky občanov - neskorší termín opravy striech z vyššie uvedených dôvodov. Finančné náklady vynaložené na odvoz a likvidáciu nebezpečného odpadu (eternitu) boli zdokladované a zaslané na ministerstvo vnútra, To nám v decembri preplatilo náklady v plnej výške. (24 185,71 €)

Tým, že likvidáciu nebezpečného odpadu riešila obec, znížila náklady samotným majiteľom poškodených striech približne v sume 500.-€ v závislosti od plochy. V tejto súvislosti musím vyzdvihnúť efektívnu spoluprácu s Odborom krízového riadenia Okresného úradu v Gelnici.

Prírodným živlom bola výrazne poškodená aj strecha budovy DHZ. K nevyhnutnej rekonštrukcii strechy pri-

budla aj oprava fasády budovy. V ďalších rekonštrukčných prácach budeme pokračovať v budúcom roku Nevyhnutnú opravu si vyžiadala aj strecha obecného úradu, ktorá po jesenných dažďoch odhalila na mnohých miestach rozsiahle poškodenie.

V auguste sme si pripomenuli 71. výročie SNP kladením vencu pri Pamätníku padlých a zapálením symbolickej vatry na Humenci .

Október je mesiacom úcty k starším a pri tejto príležitosti sme na spoločenskom posedení vzdali úctu našim spoluobčanom - jubilantom, ktorí v tomto roku oslávili okrúhle životné jubileá. Prajeme všetkým veľa zdravia a mnoho prežitých rokov v kruhu svojich blízkych.

28.11.2015 sa konala Obecná zabíjačka. Cieľom bolo priblížiť mladej generácii ako sa žilo v našej obci kedysi, aká bola realita bežného dňa v predvianočnom období. Prítomní mali možnosť vidieť, čo všetko predchádza tomu, kým sa špeciality dostanú na prestretý stôl a zároveň z nich aj ochutnať. Organizátorom bolo Združenie poľovníkov pod záštitou obecného úradu. Vystúpenie detského folklórneho súboru „Seľančik“ pobavilo prítomných a obohatilo atmosféru zabíjačky slovom a spevom.

Finančné prostriedky na chod obce sú žiaľ stále nepostačujúce. Aj napriek tomu sme dokázali realizovať uvedené aktivity a snažíme sa plniť samosprávne funkcie.

Viem, že sú medzi nami mnohí, ktorí ochotne pomáhajú a sú takmer pri každej akcii.

No je veľa aj takých, ktorí sú pasívni voči životu v obci. Chceli by som týmto osloviť práve tých, ktorí sa menej zapájajú do skvalitňovania života v obci, aby pomohli, keď to bude čo len trochu možné. Robíme to pre nás všetkých, ktorí žijeme v obci. Musíme si vyhrnúť rukávy a skutočne pomôcť svojou prácou, nie však prázdnyimi slovami.

Na realizáciu niektorých úloh, ktoré sme spomínali stačí tak málo - ochota ľudí.

Pred nami je ešte mnoho veľkých úloh, ktoré by bolo potrebné v budúcnosti uskutočniť. Na to však potrebujeme veľa úsilia, práce, jednaní, ale i dobrej vôle, spolupráce, ochoty a tolerancie.

Spomeniem napríklad nutnú rekonštrukciu strechy domu smútku, na ktorú sme dostali z ministerstva financií v rámci dotácie na individuálne potreby obce 6 900.- €. Uvedená suma však nepostačuje. Opravu budeme musieť dofinancovať z obecného rozpočtu. Nevyhnutná rekonštrukcia čaká aj kultúrny dom. Jeho stav je kritický a potreboval by určite rozsiahle opravy. Rekonštrukcia cez eurofondy je problematická z dôvodu dofinancovania, nakoľko obec prenajíma priestory OcÚ a prenajatá plocha sa zahrnie do neoprávnených výdajov, čo znamená vyššiu spoluúčasť na financovaní zo strany obce. Je najvyšší čas zamýšľať sa nad projektom vodovodu, kanalizácie a čističky v obci, stav je čím ďalej horší.

Čistotu v obci a životné prostredie je potrebné chrániť. Neporiadok za plotmi cintorína, ale aj v obci a jej blízkom okolí nie je výsledkom „škriatkov“, ale nás občanov! Pohľad na smetiská je žalostný. V mnohom záleží hlavne na nás, aby sme si vážili prírodu a udržiavali verejné priestranstvá a okolie svojich príbytkov v čistote a poriadku. Je to naša spoločná vizitka a v neposlednom rade aj naše peniaze.

Ak budeme platiť veľa za odvoz odpadu, nebude dosť finančných prostriedkov na iné aktivity, zámery. Využívam túto príležitosť poďakovať sa všetkým, ktorí akoukoľvek formou a mierou prispeli k zveladeniu našej obce, obohateniu jej kultúrneho i duchovného života, pretože budúcnosť obce je hlavne v rukách nás občanov. Poďakovanie patrí poslancom obecného zastupiteľstva, zamestnancom obce,

aktivačným pracovníkom. Všetkým tým, ktorí sa v tomto roku aktívne zapájali do činnosti v obci, mládeži, starším spoluobčanom, spoločenským združeniam, podnikateľom, poskytovateľom služieb v obci, sponzorom, tiež aj farnosti za spoluprácu a napĺňanie duchovných potrieb občanov.

starostka obce
Mgr. Blanka Vargová

HISTÓRIA ORGANIZÁCIE SZP V HELCMANOVCIACH

12. jún 1952 sa zapísal ako deň vzniku miestnej organizácie Zväzu invalidov. Bolo to rok po oficiálnom vzniku zväzu v Československu.

Jej zakladateľmi boli: Turčan Ján, Pacholský Michal, Pisko Štefan, Manirný Juraj, Leitmančík Štefan.

V organizácii pracovali Barbora Zápotocká, Mária Piatnicová, Mária Taranová a ďalší. Prostriedky na činnosť si zarábali zberom druhotných surovín, prácou v JRD a pre obec. Členská základňa sa v organizácii postupne rozširovala. Za predsedníctva Jozefa Gbúra, v roku 1984, už mala 106 členov. Štát začal prispievať organizáciám, ktoré sa takto mohli začať rozvíjať. Členovia sa zúčastňovali rôznych zájazdov, súťaží, posedení, rekondičných akcií. Nadväzovali sa nové kontakty, organizácia sa kultúrne a spoločensky rozvíjala. Za členov sa do tunajšej organizácie prihlasovali aj obyvatelia susednej obce – Mníška nad Hnilcom. V roku 1997 vznikla v Gelnici okresná organizácia, ktorá patrí pod ÚR Martin. V obci bol za predsedu zvolený Michal Zmij. Činnosť organizácie bola odmenená pamätnými medailami k 25. a 35. výročiu vzniku ZO. Neskôr bol zvolený za predsedu organizácie, na obdobie jedného roka Günter Schneider.

V roku 2001 sa stala predsedníčkou Mária Murňáková, ktorá vo funkcii

pracovala 15 rokov. Prichádzali aj noví členovia.

Z kultúrnych akcií pribudlo okresné súťažno-spoločenské podujatie pre deti „Slnko svieti i nám“. V roku 2002 naša ZO oslávila 50. výročie svojho založenia. Organizácia si zriadila svoju klubovú miestnosť... Tá je, žiaľ, pre zlý technický stav, využívaná iba v letných mesiacoch. V roku 2007 bola na VČS zvolená za predsedníčku ZO Anna Petříková. Prvou akciou novozvoleného výboru boli oslavy 55. výročia založenia ZO v areáli Humenca.

Pre deti sa organizujú akcie pri príležitosti MDD a Mikuláša, no zároveň aj oslavy MDŽ, Jubilanti,

Náš deň - Deň dobrovoľníkov, opekanie v prírode a iné. Zúčastníjeme sa na

rôznych okresných kultúrnych, športových a vzdelávacích podujatiach. V roku 2012 sme usporiadali 10. ročník Okresných športových hier. K narodeninám zasielame všetkým členom blahoželania. V spolupráci s OR ponúkame našim členom rekondičné pobyty v Turčianskych Tepliciach, Rajeckých Tepliciach, Vyšných Ružbachoch, Bojniciach, Bardejove a Trenčianskych Tepliciach.

Naším zámerom je aj naďalej pracovať tak, aby organizácia bola aktívna pre zachovanie dobrých tradícií, ktoré začali uskutočňovať naši predkovia. Predsedníčka organizácie:

Anna Petříková

NOVÁ UČEBŇA V SOS PRAKOVCE

Naša škola je vzdelávacou inštitúciou už viac ako 65 rokov, vždy sme sa orientovali najmä na prípravu žiakov regiónu Hnileckej doliny v strojárskych odboroch so zreteľom na požiadavky strojárskych výrobných organizácií. Skvalitnili sme školský vzdelávací program a zriadili sme modernú učebňu strojárstva, kde budú mať žiaci na jednom mieste sústredenú novú výpočtovú techniku s Windows 10, grafický systém Autodesk Inventor Professional 2016, programové vybavenie i samotný CNC sústruh.

Podrobné informácie o študijných odboroch a možnostiach vzdelávania nájdete na vývesnej tabuli OcÚ v Helcmanovciach.

Eva Kubovčíková

ČO PREZRADILI CHOTÁRNE NÁZVY V OBCI

My, ktorí sme sa narodili a podstatnú časť svojho života prežili v rodnej obci, si možno ani neuvedomujeme jej zaujímavú polohu a krásnu prírodnú scenériu, do ktorej je vsadená.

Naša obec sa nachádza v Hnileckej doline. Začína pod Besníkom a od svojho počiatku je tiesnená z jednej strany Hnileckými vrchmi a zo strany druhej Volovskými vrchmi. Rieka Hnilec sa spočiatku prediera úzkou dolinou, ktorá len nespoko otvára svoju náruč a postupne sa mení v širšiu kotlinu. U nás je akoby zatvorená mohutnou Gelnickou horou. Hnilec opúšťa náš chotár v úzkom „lieviku“ medzi „Fárskym“ a „Tyrtoým berehom“ a odteká do susedných Prakoviec. Názov rieky je odvodený od slova hniť, t.j. „hnijúca voda“. Hnilec v našom chotári z pravej strany priberá len jeden prítok: „Hutný potok“, ktorý sa vlieva pri „Horbe“. Z ľavej strany ústia do neho štyri prítoky: „Čorný“, „Banský“, „Silský“ a „Medvedží potok“. Ich názvy sú odvodené od chotárnych celkov „Čornoho“ / slov. Čierneho/, „Banskoho“ / Banského/, „Silského“ a „Medvedžoho“ / Medvedieho/. Tieto a ďalšie názvy sú rusínskeho pôvodu a odrážajú realie, podľa ktorých dostali svoje pomenovanie.

Názvy niektorých ďalších častí chotára sú staršieho dáta a pochádzajú od pôvodného nemeckého obyvateľstva. Napr. „Vangort“ /z nem. Wand + Ort / t.j. dobové pomenovanie raziacej steny v bani. Je akýmsi priesmykom pri „Ostrom verchu“ /najvyššie miesto chotára s prechodom do Gelnice, Sloviniék a Krompách/. Na opačnej strane vrchu sa nachádza priehyba s poetickým názvom „Grynygang“ /z nem. Grünigang/, vo voľnom preklade zelená veranda - chodba.

Ak sme už pri poetických názvoch, priam maznavý nádych má „Potučok“ /v slov. Potôčik/, ktorý tečie malou dolinkou nad poľnohospodárskym družstvom. Nežný, žartovný názov má „Zasrany jaročok“, ktorý odtieka zo Silského jarka. Vôbec neznamená,

že je špinavý, ale že je malý. Naši predkovia vymysleli krásny názov „Zakuťa“, veľkú lúku, ktorá sa nachádza na „Seredňuj Hori“ /Strednej hore/ a dnes je už takmer celá zarastená lesom. Mnohým by nenapadlo, že to znamená - Zákutie.

Iné pomenovania sú zaujímavé z historickej stránky. Napr.: „Lazy“, ktoré sa nachádzajú medzi Čiernym a Banským, naznačujú, že tu kedysi bola roľnícka usadlosť. „Vinica“, svahovitá stráň nad PD, kde bol kedysi panský vinohrad. Lúka „Za mlynom“ nám poukazuje na skutočnosť, že ešte v 19. st. mala obec svoj mlyn.

Tu môžeme zaradiť aj podobne znejúce a predsa odlišné názvy častí chotára. „Za medvedkom“, alebo „Nad medvedkom“, je to dnes už zalesnená stráň v Čiernom, ako aj už spomínané „Medvedžo“, dolina, ktorá je už pod Gelnickou horou. Ich názvy poukazujú na

výskyt medvedvov u nás.

Viacere názvy sú spojené s ich majiteľmi. Niektoré uvádzame: Pánska lúka, Profesorov horbok, Kostilny lučky, Brindzu bereh, Bobalkin horbok, Šustrova, Kremplova, Piskova lúka, atď. A v závere ešte aspoň dva názvy, ktorých význam je pre mnohých miestnych nejasný. Lúka „Rebečačka“, ktorá sa nachádza nad Banským. „Koškaňa studňa“, prameň čistej vody, ktorá sa v minulosti využívala na miešanie alkoholu miestnymi krčmármi /je pri trati v dolnej časti „Uličky“/. Názvy sú odvodené od ich majiteľov a to v prvom prípade Rabečak /nem. Rabetschak / a v druhom Koško /nem. Koschko/. Tieto priezviská sa nachádzajú v súpise obyvateľov obce z konca 18. storočia.

Ale o tom hádam v budúcom vydaní novín.

Mgr. Juraj Manirný

